

Suomen
Kouluhistoriallisen
Seuran
vuosikirja
2004

*Koulu
kansakuntaa
rakentamassa*

Suomen
Kouluhistoriallisen
Seuran
vuosikirja
2004

Koulu
kansakuntaa
rakentamassa

Koulu ja kansakunta XLII

© Kirjoittajat, Opetushallitus ja Suomen Kouluhistoriallinen Seura

Grafiikka ja taitto Pirjo Nylund

ISSN 0780-7694

Gummerus Kirjapaino Oy
Saarijärvi 2005

Esipuhe

Suomen kouluhistoriallinen seura julkaisee jo 42. vuosikirjansa, josta ensimmäinen ilmestyi 1935. Seuran tarkoitus on tukea niin kouluhistorian tutkimusta kuin harrastusta, mikä heijastuu vuosikirjan sisällössä. Aktiiviset jäsenet ovat antaneet oman panoksensa myös tähän vuosikirjaan. Perinteisen käytännön mukaan jokainen kirjoittaja vastaa oman artikkelinsa sisällöstä. Toimituskunta kiittää kaikkia kirjoittajia vuosikirjan aikaansaamisessa.

Vuosikirja on jälleen tänä vuonna toimitettu yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

Vuosikirjan toimituskuntaan kuuluivat professori Martti T. Kuikka, kouluneuvos Jouko Kauranne, professori Sirkka Ahonen, professori Jukka Rantala ja opetusneuvos Erkki Merimaa.

Helsingissä, syyskuun 21. päivänä 2004

Martti T. Kuikka

Jouko Kauranne

Sirkka Ahonen

Jukka Rantala

Erkki Merimaa

Kirjoittajat

Pauli Arola,
FT, lehtori

Antti Henttonen,
opetusneuvos

Saara Hakaste,
KT, dosentti, Helsingin yliopisto

Tuula Hyyrö,
KL, didaktiikan lehtori, Tampereen yliopisto

Jouko Kauranne,
FT, kouluneuvos

Martti T. Kuikka,
professori emeritus, Helsingin yliopisto

Maija Meretniemi,
LTO, kasvatustieteen maisteri, Ebeneser-säätiö

Airikki Pousi,
FT, KL, lehtori, Helsingin normaalilyseo

Hannu Syväoja,
FT, Tampere

Janne Varjo,
KM, Helsingin yliopisto

Sisältö

Martti T. Kuikka	
Kasvatuksen historian tutkimus – ollako vai eikö olla	7
Jouko Kauranne	
Helsingin koulut ja niiden opetus itsenäisyyden aikana	25
Saara Hakaste	
The New Educational Idea and its Practice in Finland – The Rudolf Steiner School in Lahti and its new building	66
Antti Henttonen	
Sortavalan seminaari oli Karjalan korkeakoulu	86
Hannu Syväoja	
Kehitysromaani – kasvatuseromaani	101
Janne Varjo	
Kolmannen tasavallan koulutuspolitiikan ohjelmanjulistus – Harri Holkerin hallituksen koulutuspoliittisen selonteon eduskuntakäsittely	120
Pauli Arola	
"Kirkkokansan nousu" vuonna 1922 – kansanliike vai poliittista ohjailua?	142
Airikki Pousi	
Sosialisaatioprosessi historiallisessa viitekehyksessä – mikrohistoriallisen tutkimuksen avaamia näkökulmia kouluhistoriaan 1910–1930-luvun Keuruulla	165
Tuula Hyyrö	
Aukusti Salon seminaari garnisonikaupungissa	191

Maija Meretniemi Kansanlastentarhan uranuurtajan Hanna Rothmanin toiminnan aatteellisia perusteita	216
Suomen kouluhistoriallisen seuran toimintakertomus vuodelta 2003	240
Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirjat 1935–2003	243